

УДК 331.105.22.009.11:330.117:378

Почтовюк А.Б.,
к.н. з держ. управління, декан
факультету економіки і управління,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського

ОЦІНКА РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА РОБОТОДАВЦЯ, ДЕРЖАВИ ТА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. В умовах, що склались сьогодні на ринку освітніх послуг, особливу увагу слід звернути на роль роботодавців щодо питань розширення взаємодії закладів освіти з службами зайнятості, установами та підприємствами-роботодавцями всіх форм власності. Головною проблемою в галузі залишається відрив академічної науки від освітнього процесу та слабкі зв'язки з виробництвом, практикою. Тому, основні напрямки модернізації та реформування вищої освіти покликані сприяти забезпеченню тісного зв'язку між теорією та практичними знаннями і навичками, за обов'язкової участі держави як гаранта дотримання сприятливих умов реалізації освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз досліджень і публікацій свідчить про те, що проблеми взаємодії підприємств-роботодавців, держави та ВНЗ постійно знаходяться в полі зору багатьох дослідників, а саме таких, як: Андрущенко В., Беннет Н., Бех В., Вікторов В., Вульфсон Б., Долінський Г., Дробноход М., Жук Ю., Зязюн Л., Карстанье П., Ковальська Н., Коломінський Н., Кремень В., Мітцберг Х., Навроцький О., Ніколаєнко С., Павленко А., Степко М. та інші. Водночас сьогодення вимагає системного та ґрунтовного підходу у вирішенні існуючих проблем, а також адекватного аналізу процесів, які відбуваються в галузі, відповідно до вимог часу.

Постановка завдання. Мета статті полягає в визначенні рівня взаємодії суб'єктів партнерства "роботодавець – держава" та "держава – ВНЗ". Для досягнення даної мети пропонуються наступні завдання:

- 1) дослідити динаміку відрахувань до державного бюджету підприємств-роботодавців на прикладі двох країн – України та Німеччини;
- 2) проаналізувати дані щодо державного фінансування закладів вищої освіти Німеччини та України та виділити головні аспекти державної політики в галузі вищої освіти цих країн;
- 3) визначити розмір реальних видатків державного бюджету на фінансування навчання одного студента у вищих навчальних закладах зазначених країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до ієрархії взаємодії інтересів суб'єктів та кругообігу показників оцінки результатів діяльності суб'єктів, предметом дослідження доцільно обрати поєднання інтересів "роботодавець – держава" та "держава – ВНЗ".

Розглянемо діяльність вітчизняних (ПАТ "Старокраматорський машинобудівний завод", ПАТ "Крюківський вагонобудівний завод") та німецьких ("ZF Group", "Liebherr Group") машинобудівних підприємств-роботодавців та їх взаємозв'язок з державою в рамках реалізації місії вищої школи [1; 2]. Задоволення інтересів будь-якої держави, включаючи Україну та Німеччину, полягає у постійному збільшенні відрахувань до державного бюджету. Це дозволяє збільшувати державні видатки на пріоритетні державні програми економічного і соціального розвитку суспільства, у тому числі розвиток системи вищої освіти. Основним джерелом надходжень коштів до державного бюджету від реального сектору економіки є податки. Для українських підприємств основними податками є податок на додану вартість (ПДВ) та податок на прибуток. Для німецьких компаній – це податок на доходи корпорації ("income tax").

Отже, основним джерелом витрат на вищу освіту є бюджет держави. Основним

джерелом формування державного бюджету є відрахування підприємств. За рахунок податкових надходжень формується основний фонд фінансування вищої освіти, кошти фізичних та юридичних осіб – спеціальний фонд. У табл. 1 наведено дані щодо загальних обсягів сплати податків вітчизняними та німецькими підприємствами-роботодавцями у 2008-2012 рр.

Для ПАТ “Старокраматорський машинобудівний завод” та ПАТ “Крюківський вагонобудівний завод” джерелом інформації щодо сплати ПДВ та податку на прибуток є офіційна фінансова звітність, що викладена на інформаційному інтернет-порталі “SMIDA” [3]. У табл. 1 (де \bar{Y} - середній рівень інтервального ряду динаміки, $\bar{T}_{\Delta, \%}$ середній темп приросту) наведена загальна сума двох податків. Дані щодо сплати податку на доходи корпорації компаніями “ZF Group” та “Liebherr Group” взято на їх офіційних сайтах з річної фінансової звітності у Євро, і переховано у національну валюту України за офіційним, середнім за період (рік), курсом гривні до Євро, встановленим Національним банком України.

Таблиця 1

Аналіз динаміки відрахувань до державного бюджету ПАТ “СКМЗ”, ПАТ “КВБЗ”, “ZF Group”, “Liebherr Group” за 2008-2012 рр.

Назва підприємства	Показник	2008	2009	2010	2011	2012	\bar{Y}	$\bar{T}_{\Delta, \%}$
ПАТ “СКМЗ”	Податки, млн. грн.	25,3	12,6	27,8	29,1	63,3	31,6	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-50,2	120,6	4,7	117,5	-	25,8
	Податки на одного працівника Tax, тис. грн.	11,0	9,0	23,0	22,2	46,2	22,3	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-18,1	154,8	-3,5	107,8	-	43,0
ПАТ “КВБЗ”	Податки, млн. грн.	473,9	65,1	413,8	457,4	228,3	327,7	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-86,3	535,6	10,5	-50,1	-	-16,7
	Податки на одного працівника Tax, тис. грн.	62,3	9,4	58,1	57,0	27,0	42,7	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-85,0	520,6	-1,9	-52,6	-	-18,9
“ZF Group”	Податки, млн. грн.	1696	500	1105,7	1940,8	2290,2	1506,5	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-70,5	121,1	75,5	18,0	-	7,8
	Податки на одного працівника Tax, тис. грн.	27,7	8,1	17,7	28,5	31,0	22,6	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-70,8	118,1	61,1	8,9	-	2,8
“Liebherr Group”	Податки, млн. грн.	1931,6	1763,1	1726,5	2472,3	2723,0	2123,3	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-8,7	-2,1	43,2	10,1	-	9,0
	Податки на одного працівника Tax, тис. грн.	59,3	54,9	52,4	70,0	72,0	61,7	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-7,3	-4,7	33,7	2,9	-	5,0

Джерело: складено автором на основі [3; 4]

Із даних табл. 1 маємо наявні коливання відрахувань до державного бюджету вітчизняних та німецьких компаній. У середньому за 2008-2012 рр. обсяг щорічних відрахувань ПАТ “СКМЗ” складає 31,6 млн. грн., ПАТ “КВБЗ” – 327,7 млн. грн., “ZF Group” – 1506,5 млн. грн. та “Liebherr Group” – 2123,3 млн. грн. Зрозуміло, що німецькі компанії

сплачують до державного бюджету податків більше аніж українські, тобто їх можливості відраховувати кошти набагато більші.

Оскільки німецькі корпорації сплачують до державного бюджету більше коштів, то можливості фінансування вищої освіти в Німеччині мають бути більші за можливості нашої держави. Для того, щоб це підтвердити, необхідно розглянути рівень державного фінансування закладів ВО цих двох країн. У табл. 2 наведено дані щодо фінансування вищої освіти Німеччини за 2008-2012 рр., які отримані з офіційного сайту Європейської асоціації університетів та переховані із Євро у національну валюту України за офіційним, середнім за період (рік), курсом гривні до Євро, встановленим Національним банком України [3].

Таблиця 2

Державне фінансування закладів вищої освіти Німеччини та України за 2008-2012 рр.

Показник	2008		2009		2010		2011		2012	
	DE	UA	DE	UA	DE	UA	DE	UA	DE	UA
Загальний обсяг державного фінансування ВНЗ S , млрд. грн.	155,7	9,65	233,7	12,27	234,8	12,77	260,7	14,39	255,7	22,0
Частка державного фінансування ВО у ВВП, %	0,82	1,02	0,91	1,34	0,89	1,18	0,91	1,09	0,94	1,56
Темп інфляції α_i , %	2,8	25,2	0,2	15,9	1,2	9,4	2,5	8,0	2,1	0,6

Джерело: складено автором на основі [3; 4]

З даних, наведених у табл. 2 – загальний обсяг державного фінансування ВНЗ розрахований у поточних цінах. Темп інфляції в Україні відповідає індексу споживчих цін (% до попереднього року) за даними Державної служби статистики України.

Загальний обсяг державного фінансування вищої школи у Німеччині багатократно перевищує державні витрати на вищу освіту в Україні. У середньому за п'ять років цей показник для Німеччини складає 228,1 млрд. грн., а для України – 14,2 млрд. грн. Проте частка державного фінансування ВО у ВВП обох країн знаходиться практично на однаковому рівні, а в нашій країні, навіть перевищує значення цього показника для Німеччини. Це говорить про те, що бажання фінансувати вищу освіту в українського уряду присутнє, але обмежені можливості. Наступним показником рівня фінансування вищої освіти є щорічні видатки держави на одного студента. Для коректного порівняння значення цього показника для України та Німеччини у динаміці протягом 2008-2012 років необхідно показати реальні видатки державного бюджету на фінансування вищої освіти у стабільних цінах. Для цього скорегуємо значення загального обсягу державного фінансування ВНЗ відповідно до індексу інфляції для поточного року. За базовий рік візьмемо початковий 2008 рік дослідження. Тобто отримаємо загальний обсяг державного фінансування вищої школи у цінах 2008 року (табл. 3) [2].

З даних табл. 3 – у процесі розрахунку відносного показника щорічних видатків держави на одного студента, спостерігаємо постійну зміну контингенту студентів у вищих навчальних закладах України і Німеччини. У 2012 році чисельність студентів вищої школи Німеччини перевищила цей контингент в Україні. Якщо протягом 2008-2012 років чисельність студентів вищої школи Німеччини постійно зростала – середній темп приросту студентів склав 5,4%, то в Україні, навпаки, контингент студентів ВНЗ постійно скорочувався – середній темп приросту студентів за вказаний період склав (-4,8%). Як результат, у 2012 році у ВНЗ Німеччини навчалось 2502 тис. осіб проти 2311,6 тис. осіб в Україні.

Перерахунок обсягу державного фінансування ВНЗ у стабільних цінах здійснено з урахуванням динаміки індексу інфляції, починаючи з 2009 року [5, с. 138]:

$$S' = \frac{S}{I}, \quad (1)$$

де S - загальний обсяг державного фінансування ВНЗ у поточних цінах;

S' - реальний обсяг державного фінансування ВНЗ у цінах 2008 року;

I - індекс інфляції, який показує, у скільки разів відбулось збільшення цін у порівнянні з 2008 роком:

$$I = \prod_{i=1}^m (1 + \alpha_i) \quad (2)$$

де α_i - річний приріст цін (темпер інфляції) у вигляді десяткового дробу;

i - розрахунковий інтервал часу (рік): 2009 рік ($i = 1$), 2010 рік ($i = 2$), 2011 рік ($i = 3$) або 2012 рік ($i = 4$);

m - кількість інтервалів часу (років), розпочинаючи із першого (початкового) інтервалу часу - 2009 року, і завершуючи розрахунковим інтервалом часу i .

$$\alpha_i = \frac{\alpha_i, \%}{100\%}, \quad (3)$$

де $\alpha_i, \%$ - річний приріст цін (темпер інфляції) у відсотках.

Таблиця 3

Аналіз динаміки реальних видатків державного бюджету на фінансування навчання одного студента у вищій школі за 2008-2012 рр.

Країна	Показник	2008	2009	2010	2011	2012	\bar{Y}	$\bar{T}_{\Delta, \%}$
Німеччина	Реальний обсяг державного фінансування ВНЗ S' , млрд. грн.	155,7	233,19	231,55	250,82	240,95	222,4	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	49,8	-0,7	8,3	-3,9	-	11,5
	Загальна чисельність студентів вищої школи, тис. осіб	2025,7	2121,2	2217,6	2381,0	2502,0	2249,5	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	4,7	4,5	7,4	5,1	-	5,4
	Щорічні видатки держави на одного студента, грн.	76862	109935	104416	105345	96305	98572	-
	$T_{\Delta, \%}$	0	43,0	-5,0	0,9	-8,6	-	5,8
Україна	Реальний обсяг державного фінансування ВНЗ, млрд. грн.	9,65	10,59	10,07	10,51	15,97	11,4	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	9,7	-4,9	4,3	52,0	-	13,4
	Загальна чисельність студентів вищої школи, тис. осіб	2813,8	2763,8	2599,4	2491,3	2311,6	2596,0	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	-1,8	-5,9	-4,2	-7,2	-	-4,8
	Щорічні видатки держави на одного студента, грн.	3430	3830	3875	4218	6909	4452	-
	$T_{\Delta, \%}$	-	11,7	1,1	8,9	63,8	-	19,1

Джерело : складено автором на основі [3; 4]

Результати перерахунку обсягу державного фінансування ВНЗ дають значення реального обсягу державного фінансування ВНЗ S' у цінах 2008 року. У середньому за

період цей показник поступово зростає в обох державах. У Німеччині показник S' зріс з 155,7 млрд. грн. у 2008 році до 240,95 млрд. грн. у 2012 році (або на 11,5% у середньому за період), в Україні – з 9,65 млрд. грн. у 2008 році до 15,97 млрд. грн. у 2012 році (або на 13,4% у середньому за період). Основний (підсумковий) показник – це реальні видатки держави на одного студента, які розраховані як відношення реального обсягу державного фінансування до загальної чисельності студентів вищої школи і відображені на рис. 1.

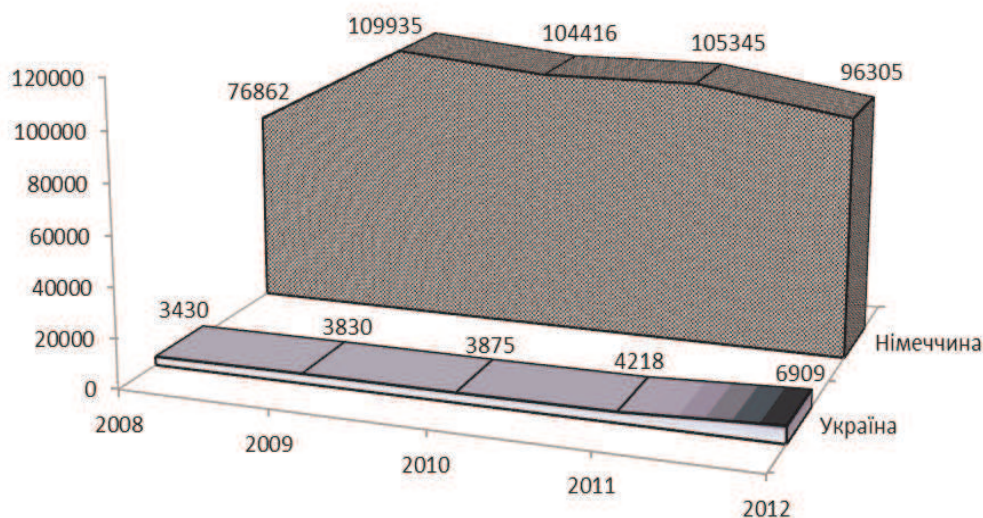


Рис. 1. Видатки держави на одного студента за 2008-2012 рр., грн.

Джерело : розробка автора

З рис. 1 – щорічні видатки держави на одного студента у Німеччині у десятки разів перевищують значення цього показника в Україні, тобто інтереси індивідуума (споживача професійних освітніх послуг) більше дотримуються у цій європейській країні.

Висновки з проведеного дослідження. В результаті проведених досліджень було встановлено, що:

– наявні коливання відрахувань до державного бюджету вітчизняних та німецьких компаній, у середньому за 2008-2012 рр. обсяг щорічних відрахувань ПАТ “СКМЗ” складає 31,6 млн. грн., ПАТ “КВБЗ” – 327,7 млн. грн., “ZF Group” – 1506,5 млн. грн. та “Liebherr Group” – 2123,3 млн. грн. Зрозуміло, що німецькі компанії сплачують до державного бюджету податків більше, ніж українські;

– загальний обсяг державного фінансування вищої школи у Німеччині багатократно перевищує державні витрати на вищу освіту в Україні. У середньому за п’ять років цей показник для Німеччини складає 228,1 млрд. грн., а для України – 14,2 млрд. грн. Проте частка державного фінансування ВО у ВВП обох країн знаходиться практично на однаковому рівні, а в нашій країні, навіть перевищує значення цього показника для Німеччини. Це говорить про те, що у Німеччині є наявні кошти для того, щоб оплачувати навчання студентів, за рахунок відрахувань, якими німецькі роботодавці через державний бюджет фінансують підготовку майбутніх кадрів у стінах ВНЗ. Україна ж не може витратити на вищу освіту більше, ніж вона отримує від вітчизняних підприємств – відрахування роботодавців накладають обмеження на видатки державного бюджету;

– основний показник – це реальні видатки держави на одного студента, які на 2008 рік становили у Німеччині 76862 грн, а в Україні – 3430 грн., на сьогодні це 96305 грн. та 6909 грн. відповідно.

У системі управління освітнім процесом вищий навчальний заклад є постачальником для підприємств-роботодавців, а підприємства-роботодавці, у свою чергу, є споживачами для ВНЗ. Слід визнати, що підприємства-роботодавці є зацікавленою стороною, а отже, єдність інтересів роботодавців, ВНЗ та держави сприятиме підвищенню ефективності діяльності кожної із зацікавлених сторін.

Бібліографічний список

1. Офіційний сайт ПАО «КВСЗ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kvsz.com/>
2. Офіційний сайт ПАО «СКМЗ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.skmz.dn.ua/>
3. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smida.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Євростата [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu//>
5. Почтовюк А. Б. Методика та порядок дослідження раціональності діяльності суб'єктів системи вищої освіти / А. Б. Почтовюк // Економічний форум. – 2013. – № 4 (2013). – С. 136-143.
6. Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів : Закон України від 20.11.2012 № 5499-VI // Офіційний вісник України. – 2013. – № 1. – С. 20.
7. Бех В. П. Соціальний організм навчального закладу: самоорганізація, саморегуляція та управління : монографія / В. П. Бех, Л. М. Семененко. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 330 с.
8. Почтовюк А. Б. Регіональні аспекти вищої економічної освіти в Україні / А. Б. Почтовюк, К. А. Пряхіна // Фінансова криза та розвиток програмування просторових одиниць : Збірник наукових статей Вроцлавського економічного університету. – 2013. – № 296. – С. 277-285.

References

1. Official website PJSC "KVSZ», available at: <http://kvsz.com/>
2. Official website PJSC "SKMZ», available at: <http://skmz.dn.ua/>
3. Official website of the Agency for infrastructure development of the stock market of Ukraine, available at: <http://smida.gov.ua>.
4. Official website of Eurostat, available at: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu//>
5. Pochtoviuk, A.B. (2013), "Method and procedure for the study of rational activity of subjects of higher education", *Economic Forum*, no. 4, p. 136 – 143.
6. Law of Ukraine "On the formation and placement of orders for training specialists, scientific, educational and workforce, training and retraining" of 20.11.2012 № 5499-VI (2013) *Official Bulletin of Ukraine*, no. 1, p. 20.
7. Bch, V.P. and Semenenko, L.M. (2009), *Socialnyi orhanizm navchalnoho zakladu: samoorhanizaciia, samorehuliaciia ta upravlinnia* [The social body of the institution: self-organization, self-regulation and management], *monograph*, Vydavnytstvo NPU im. M.P. Drahomanova, Kyiv, Ukraine, 330 p.
8. Pochtoviuk, A.B., and Priakhina, K.A. (2013), "Regional aspects of higher economic education in Ukraine", *Finansova kryza ta rozvytok prohramuvannia prostorovykh odynyts*, *Collected articles Wroclaw University of Economics, Wroclaw, Polshcha*, no. 296, pp. 277-285.

Почтовюк А.Б. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА РОБОТОДАВЦЯ, ДЕРЖАВИ ТА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета. Визначення рівня взаємодії суб'єктів партнерства "роботодавець – держава" та "державна – ВНЗ".

Методика дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано загальнонаукові та прикладні методи: порівняння – для зіставлення показників відрахувань до державного бюджету чотирьох підприємств, для порівняння державних видатків України та Німеччини; статистичний аналіз – для вивчення, групування показників, порівняння та оцінки фактичних даних; графічний метод – для наочного зображення видатків держави на одного студента двох країн протягом 2008-2012 рр.; кількісні методи аналізу.

Результати. В результаті проведених досліджень було встановлено, що:

– наявні коливання відрахувань до державного бюджету вітчизняних та німецьких компаній, у середньому за 2008-2012 рр. обсяг щорічних відрахувань ПАТ "СКМЗ" складає

31,6 млн. грн., ПАТ “КВБЗ” – 327,7 млн. грн., “ZF Group” – 1506,5 млн. грн. та “Liebherr Group” – 2123,3 млн. грн.;

– загальний обсяг державного фінансування вищої школи у Німеччині багатократно перевищує державні витрати на вищу освіту в Україні. У середньому за п’ять років цей показник для Німеччини складає 228,1 млрд. грн., а для України – 14,2 млрд. грн.;

– основний показник – це реальні видатки держави на одного студента, на 2008 рік становили у Німеччині 76862 грн, а в Україні 3430, на сьогодні це 96305 грн. та 6909 грн. відповідно.

Наукова новизна. Удосконалено підходи щодо дослідження головних аспектів державної політики в галузі вищої освіти України та Німеччини; обґрунтовано розмір реальних видатків державного бюджету на фінансування навчання одного студента у вищих навчальних закладах зазначених країн.

Практична значущість. Практичне значення одержаних висновків полягає у тому, що результати отримані у ході дослідження можуть бути використані органами виконавчої влади регіонального, державного рівнів, органами місцевого самоврядування та самими підприємствами.

Ключові слова. Підприємства-роботодавці, вищий навчальний заклад (ВНЗ), вища освіта (ВО), державне фінансування.

Pochtoviuk A.B. ASSESSING THE DEVELOPMENT OF PARTNERSHIP BETWEEN EMPLOYERS, GOVERNMENT AND UNIVERSITY AS A FACTOR IN INCREASING THE EFFICIENCY OF THE HIGHER EDUCATION

Purpose. Definition of level of interaction of subjects of partnership "the employer – the state" and "the state – HEI".

Methodology of research. To achieve the objectives used general scientific and practical methods of comparison – to compare the performance of state budget allocations to the four companies, to compare public expenditure Ukraine and Germany, statistical analysis – to explore, group performance, comparison and evaluation of evidence, graphical method – to illustrate image state spending per student between the two countries over the 2008 – 2012 period, the quantitative methods of analysis.

Findings. As a result of the conducted researches it was established that:

- available fluctuations of contributions to the state budget of the domestic and German companies, for 2008-2012 the volume of annual assignments of JSC SKMZ averages 31,6 million UAH, JSC KVSZ - 327,7 million UAH, "ZF Group" - 1506,5 million UAH and "Liebherr Group" – 2123,3 million UAH;

- the total amount of public financing of the higher school in Germany repeatedly exceeds the public expenditures on the higher education in Ukraine. In five years this indicator for Germany averages 228,1 billion UAH, and for Ukraine – 14,2 billion UAH;

- the main indicator is real expenses of the state on one student who is calculated as the relation of real volume of public financing to the total number of students of the higher school, for 2008 made in Germany 76862 UAH, and in Ukraine 3430, for today it is 6909 UAH and 96305 UAH respectively.

Originality. Improved approaches to the study of the major aspects of government policy in the field of higher education in Ukraine and Germany; reasonable amount of real government expenditure on education per student funding in higher educational institutions of these countries.

Practical value of the received conclusions is that the results received during research, can be used by executive authorities of regional, state levels, local governments and the enterprises

Key words. Enterprise employers, higher education institutions (HEI), higher education (HE), public funding.

Почтовюк А.Б. ОЦЕНКА РАЗВИТИЯ ПАРТНЕРСТВА РАБОТОДАТЕЛЯ, ГОСУДАРСТВА И ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Цель. Определение уровня взаимодействия субъектов партнерства “работодатель – государство” и “государство – ВУЗ”.

Методика дослідження. Для рішення поставлених задач використані общенаукові та прикладні методи: порівняння – для сопоставлення показників відчислень в державний бюджет чотирьох підприємств, для порівняння державних витрат України та Німеччини; статистичний аналіз – для вивчення, групування показників, порівняння та оцінки фактичних даних; графічний метод – для наочного зображення витрат держави на одного студента двох країн в період 2008 – 2012 рр.; кількісні методи аналізу.

Результати. В результаті проведених досліджень було встановлено, що:

- існуючі коливання відчислень в державний бюджет вітчизняних та німецьких компаній, в середньому за 2008-2012 рр. обсяг щорічних відчислень ОАО "СКМЗ" становить 31,6 млн. грн., ОАО "КВСЗ" – 327,7 млн. грн., "ZF Group" – 1506,5 млн. грн. та "Liebherr Group" – 2123,3 млн. грн.;

- загальний обсяг державного фінансування вищої школи в Німеччині багаторазово перевищує державні витрати на вищу освіту в Україні. В середньому за п'ять років цей показник для Німеччини становить 228,1 млрд. грн., а для України – 14,2 млрд. грн.;

- основний показник – це реальні витрати держави на одного студента, який розрахований як відношення реального обсягу державного фінансування до загальної кількості студентів вищої школи, на 2008 рік становив в Німеччині 76862 грн., а в Україні 3430, на сьогодні це 6909 грн. та 96305 грн. відповідно.

Наукова новизна. Удосконалені підходи до дослідження головних аспектів державної політики в області вищої освіти України та Німеччини; обґрунтовано розмір реальних витрат державного бюджету на фінансування навчання одного студента в університетах вказаних країн.

Практична значимість. Практичне значення отриманих висновків полягає в тому, що результати, отримані в ході дослідження, можуть бути використані органами виконавчої влади регіонального, державного рівня, органами місцевого самоврядування та самими підприємствами.

Ключові слова: підприємства-роботодавці, вище навчальне заклад (вуз), вища освіта (ВО), державне фінансування.

УДК 65.012.32:338.46

*Моргулець О.Б.,
к.е.н., доцент, докторант,
Київський національний університет технологій та дизайну*

РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ТЕОРІЇ ПОСЛУГ

Постановка проблеми. Швидкий розвиток сфери послуг є однією з ознак постіндустріальної економіки. Цей розвиток проявляється перш за все в зростанні частки послуг у валовому внутрішньому продукті та збільшенні кількості зайнятих у цій сфері, що сьогодні спостерігається як в Україні, так і в світі загалом. Утримати конкурентні переваги у матеріальному виробництві стає дедалі важче, тому підприємства все активніше завойовують ринок послуг. Таким чином, сфера послуг відіграє роль одного з найважливіших секторів національного господарства, а її розвиток є пріоритетним для економіки країни.

Зважаючи на розвиток сфери послуг, сервісна діяльність привертає увагу не тільки практикуючого бізнесу, а й науковців, вимагаючи розробки сучасних теоретико-методологічних основ управління та розвитку діяльності підприємств у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В дослідженні послуг вже як півстоліття ключовими залишаються три питання: визначення поняття «послуга», опис властивих послугам характеристик і нарешті – виявлення відмінностей у діяльності промислових і